

Udskriftsdato: 14. december 2025

VEJ nr 9257 af 20/03/2019 (Gældende)

Vejledning om anvendelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i sager efter forældreansvarsloven (Supplement til vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær)

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: Børne- og Socialmin., j.nr. 2018-5646

Vejledning om anvendelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i sager efter forældreansvarsloven

(Supplement til vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær)

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Konventionens forældreansvarsbegreb
3. Sædvanligt opholdssted
4. Anerkendelse af udenlandsk forældremyndighed m.v.
5. Lovvalg
6. International kompetence
 - 6.1. Udgangspunktet for international kompetence
 - 6.2. Overførsel af kompetence
 - 6.2.1. Den kompetente myndighed foreslår kompetence overført til en myndighed i en anden kontraherende stat (artikel 8)
 - 6.2.2. En ikke-kompetent myndighed ønsker at overtage kompetence (artikel 9)
 - 6.2.3. Behandling af sager om overførsel af kompetence
7. Sager om forældreansvar der ikke kendes i Danmark
8. Attest om forældremyndighed
 - 8.1. Udstedelse af attest om forældremyndighed i Danmark
 - 8.2. Registrering af forældremyndighed i CPR
 - 8.3. Hvornår kan en attest om forældremyndighed udstedes?
 - 8.4. Behandling af sager om attest om forældremyndighed
 - 8.5. Tilbagekaldelse af en attest om forældremyndighed
9. Underretningspligt
10. Anvendelse af fremmedsprog
11. Indhentelse og udlevering af oplysninger
 - 11.1. Udveksling af oplysninger
 - 11.2. Udarbejdelse af en udtalelse m.v.
 - 11.3. Udsættelse af sagen

1. Indledning

Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen) gælder umiddelbart her i landet, jf. § 1, stk. 1, i lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1055 af 8. september 2015 (Haagerbørnebeskyttelseskonventionsloven) med senere ændringer.

Konventionen har til formål at forbedre beskyttelsen af børn i internationale sammenhænge på det familieretlige område m.v. og sikre, at børn med tilknytning til flere lande er ligeså effektivt beskyttede som børn, der kun har tilknytning til ét land. Konventionen udbygger bl.a. det internationale samarbejde om beskyttelse af børn, der blev etableret ved Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige aspekter af internationale børnebortførelser (Haagerbørnebortførelseskonventionen) og Euro-

parådskonventionen af 20. maj 1980 om anerkendelse og fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser (Europarådskonventionen af 1980).

I indledningen til konventionen bekræfter de stater, der undertegner den, at barnets bedste skal være det overordnede hensyn.

Konventionen finder efter artikel 3 bl.a. anvendelse på sager om forældreansvar, hvilket navnligt omfatter forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, jf. punkt 2. I relation til sådanne sager indeholder konventionen bestemmelser om international kompetence, lovvalg, anerkendelse af forældreansvar, der følger direkte af loven, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser samt administrativt samarbejde.

Når der i denne vejledning tales om en afgørelse fra en stat, som Danmark samarbejder med efter konventionen, er der ikke nødvendigvis tale om en afgørelse i traditionel forstand, men om en foranstaltning til beskyttelse af et barns person, som dette begreb defineres i konventionen. En foranstaltning kan f.eks. være en godkendt aftale om forældremyndighed.

Børne- og Socialministeriet er udpeget som centralmyndighed for konventionen ved bekendtgørelse nr. 705 af 18. juni 2013 om centralmyndigheden for Haagerbørnebeskyttelseskonventionen.

Efter denne bekendtgørelse skal centralmyndigheden:

- informere om konventionen,
- modtage og videresende anmodninger m.v. efter konventionen,
- samarbejde med centralmyndighederne i de øvrige stater, der har tiltrådt konventionen, og
- udføre de opgaver, som ifølge konventionen i øvrigt påhviler centralmyndigheden.

En oversigt over de lande, som Danmark samarbejder med efter konventionen, findes på boernebortfoerelse.dk/regler/haagerkonventionen-af-1996. Hjemmesiden indeholder også andre oplysninger om konventionen.

Denne vejledning supplerer vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær og vejledning om international kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v. Vejledningen skal endvidere læses i sammenhæng med vejledning om anerkendelse af udenlandsk forældremyndighed.

Vejledningen anvendes fra den 1. april 2019 og erstatter vejledning nr. 11360 af 30. december 2015 om anvendelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i sager efter forældreansvarsloven.

Vejledningen er opdateret som følge af lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset og lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven), der begge træder i kraft den 1. april 2019.

Med lov om Familieretshuset nedlægges Statsforvaltningen, og Familieretshuset oprettes. Statsforvaltningens familieretlige opgaver vil herefter blive varetaget af Familieretshuset og familieretten. Dette gælder også for behandlingen af sager omfattet af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen.

Vejledningen gælder ikke for Grønland.

Konventionen finder også anvendelse på værgemål, repræsentanter for uledsagede mindreårige udlændinge og anbringelse af børn uden for hjemmet. Denne vejledning omfatter ikke disse sagsområder.

2. Konventionens forældreansvarsbegreb

Begrebet ”forældreansvar” (”parental responsibility”) er ikke defineret i konventionen, men i forhold til dansk ret, navnlig forældreansvarsloven, omfatter konventionens forældreansvarsbegreb i hvert fald:

- Forældremyndighed
- Barnets bopæl
- Samvær
- Anden kontakt med barnet
- Ret til orientering om barnet
- Afgørelse om udlandsrejse

Konventionens forældreansvarsbegreb omfatter også værgemål efter værgemålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2007 med senere ændringer, og repræsentanter for uledsagede mindreårige udlændinge, jf. § 56 a i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1117 af 2. oktober 2017 med senere ændringer.

Derudover omfatter konventionens forældreansvarsbegreb også former for forældreansvar, der ikke kendes i dansk ret. Forældreansvar i konventionens forstand skal således forstås bredere end forældremyndighed m.v. efter forældreansvarsloven. Eksempelvis omfatter konventionens forældreansvarsbegreb situationer, hvor andre end barnets forældre har del i forældreansvaret samtidig med, at forældrene har fælles forældreansvar over barnet. Indholdet af forældreansvar, der tilkommer sådanne personer, kan dog være begrænset i forhold til det forældreansvar, der tilkommer barnets forældre.

3. Sædvanligt opholdssted

I konventionen anvendes ”sædvanligt opholdssted” (”habitual residence”) i stedet for bopæl til at fastlægge, hvilken stat barnet er nærmest knyttet til, f.eks. til brug for afgørelse af i hvilken stat en sag om forældreansvaret for barnet skal behandles. Sædvanligt opholdssted svarer nogenlunde til bopælsbegrebet i retsplejelovens § 235, stk. 1 og 2. Dette er beskrevet i vejledning om international kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

4. Anerkendelse af udenlandsk forældremyndighed m.v.

Efter konventionens artikel 23, stk. 1, er Danmark forpligtet til at anerkende og fuldbyrde afgørelser (foranstaltninger) om forældreansvar, der er truffet i andre kontraherende stater. Der henvises til punkt 2 vedrørende konventionens forældreansvarsbegreb.

Det er efter § 4, stk. 1, i Haagerbørnebeskyttelseskonventionsloven familieretten, der tager stilling til spørgsmålet om anerkendelse.

Efter artikel 23, stk. 2, kan anerkendelse kun afslås i følgende situationer:

- Afgørelsen m.v. er truffet af en myndighed, der efter konventionens kapitel 2 ikke havde kompetence til at træffe den.
- Afgørelsen m.v. blev truffet, uden at barnet havde mulighed for at blive hørt i modstrid med grundlæggende danske retsprincipper, og der var ikke tale om et hastetilfælde.
- Afgørelsen m.v. krænker en persons forældreansvar, og denne person gør gældende, at afgørelsen blev truffet, uden at den pågældende havde mulighed for at blive hørt, og der ikke var tale om et hastetilfælde.
- Anerkendelsen åbenbart vil stride mod grundlæggende, danske retsprincipper under hensyntagen til barnets bedste.
- Afgørelsen m.v. er uforenelig med en senere afgørelse m.v. truffet i en ikke-kontraherende stat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted, og denne senere afgørelse m.v. opfylder betingelserne for at blive anerkendt i Danmark.

Pligten til at anerkende afgørelser m.v. fra lande, som Danmark samarbejder med efter konventionen, omfatter også afgørelsestyper, der ikke kendes i dansk ret, jf. punkt 7.

Endvidere forpligter konventionens artikel 16 Danmark til at anerkende forældreansvar, som følger af loven i en anden stat. I dansk ret finder artikel 16 navnlig anvendelse på forældremyndighed. Bestemmelsen omfatter også situationer, hvor den udenlandske lov tildeler forældremyndighed m.v. til personer, der ikke ville have forældremyndighed efter forældreansvarsloven. Danmark er dog ikke forpligtet til at anerkende forældremyndighed m.v., hvis dette vil stride mod grundlæggende, danske retsprincipper under hensyntagen til barnets bedste, jf. konventionens artikel 22.

Anerkendelse af udenlandsk forældremyndighed er nærmere beskrevet i vejledning om anerkendelse af udenlandsk forældremyndighed.

5. Lovvalg

Efter konventionens artikel 15, stk. 1, afgøres sager om forældreansvar efter loven i den stat, hvor sagen behandles (domsstaten), uanset hvor barnet eller dets forældre bor eller opholder sig. En sag om forældreansvar, der behandles af Familieretshuset eller domstolene, skal således afgøres efter forældreansvarsloven.

Efter konventionens artikel 15, stk. 2, kan loven i en anden stat dog undtagelsesvist inddrages ved afgørelsen af en sag om forældreansvar. Det forudsætter imidlertid, dels at det er påkrævet af hensyn til barnet, dels at sagen har en væsentlig tilknytning til den anden stat.

Det kan f.eks. være relevant at overveje at inddrage en anden stats lovgivning, hvis der er søgt om en ændring af en afgørelse om forældreansvar fra en anden kontraherende stat, og den pågældende type af forældreansvar ikke er omfattet af forældreansvarsloven. Dette kunne f.eks. være tilfældet, hvor barnet efter den anden stats ret har mere end to forældreansvarsindehavere, f.eks. hvis bedste- eller stedforældre har del i forældreansvaret sammen med barnets forældre, jf. punkt 7.

6. International kompetence

6.1. Udgangspunktet for international kompetence

Efter konventionens artikel 5 er det myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, der har kompetence til at træffe foranstaltninger til beskyttelse af barnet. Herudover indeholder konventionen i artikel 6, 7, 11 og 12 regler om international kompetence i sager om flygtningebørn, børnebortførelsessager, hastetilfælde og foreløbige, territoriale afgørelser. Disse bestemmelser svarer som udgangspunkt til bestemmelserne i retsplejelovens § 448 g, stk. 1-3.

Derudover indeholder konventionen i artikel 13 en litispændens-regel, der sikrer, at en sag, der er omfattet af konventionen, kun behandles af myndighederne i én kontraherende stat.

Reglerne om international kompetence til at behandle sager efter forældreansvarsloven er beskrevet i vejledning om international kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

I det følgende beskrives reglerne i konventionens artikel 8 og 9 om overførsel af kompetence. Disse bestemmelser gælder både for Familieretshuset og domstolene.

6.2. Overførsel af kompetence

Konventionen giver ikke parterne mulighed for selv at aftale, hvilken stats myndigheder der skal behandle en sag. Konventionens artikel 8 og 9 giver dog mulighed for, at kompetencen til at behandle en bestemt

sag i visse situationer kan overføres fra en kompetent myndighed i en kontraherende stat til en myndighed i en anden kontraherende stat, der ellers ikke ville have kompetence til at behandle sagen.

Det overordnede hensyn i konventionen er, hvad der er bedst for barnet. Det fremgår da også af artikel 8 og 9, at overførsel af kompetencen skal ske ud fra en vurdering af, hvilken myndighed der er bedst egnet til at vurdere, hvad der er bedst for barnet.

Som udgangspunkt er myndighederne i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, bedst egnede til at vurdere, hvad der er bedst for barnet, da de må formodes at have bedst kendskab til barnets forhold eller bedst mulighed for at indhente oplysninger herom. Det er derfor konventionens udgangspunkt, at det er myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, som har kompetence til at træffe foranstaltninger til beskyttelse af barnets person eller formue, jf. punkt 6.1.

Muligheden for overførsel af kompetence efter artikel 8 og 9 kan anvendes i de situationer, hvor myndighederne i en anden kontraherende stat har bedre mulighed for at vurdere, hvad der i den givne situation er bedst for barnet. Overførsel af kompetence kan f.eks. være relevant i tilfælde, hvor et barn for nylig er flyttet fra en kontraherende stat til en anden, og myndighederne i barnets hidtidige sædvanlige opholdsstat kort tid forinden har truffet en afgørelse om forældreansvaret for barnet. Overførsel af kompetence kan bl.a. også være relevant, hvis det er planen, at barnet i den nærmeste fremtid skal flytte til en anden kontraherende stat.

En overførsel af kompetencen vedrører altid kun en konkret sag eller en del af en konkret sag. Der er ikke tale om en generel overførsel af kompetence til at behandle alle sager om forældreansvar vedrørende det pågældende barn. Er der sket overførsel af kompetence, og fremsætter en part en ny anmodning, beror det på en konkret vurdering, om denne anmodning er omfattet af kompetenceoverførslen.

Spørgsmål om overførsel af kompetence kan opstå enten som følge af en anmodning fra en part eller på eget initiativ fra Familieretshuset eller familieretten.

6.2.1. Den kompetente myndighed foreslår kompetence overført til en myndighed i en anden kontraherende stat (artikel 8)

Artikel 8 vedrører den situation, at en myndighed i en kontraherende stat, der har kompetence til at behandle en sag, mener, at en myndighed i en anden kontraherende stat er bedre egnet til at behandle sagen eller en bestemt del af den, og derfor foreslår, at kompetencen til at behandle sagen eller den bestemte del af den overføres til den pågældende myndighed. Efter bestemmelsen kræves det, at den myndighed, der fremsætter anmodningen, har kompetence til at behandle sagen efter enten artikel 5 (barnets sædvanlige opholdsstat) eller artikel 6 (flygtningebørn m.v.).

I dansk ret kan artikel 8 finde anvendelse i følgende to situationer:

- Familieretshuset og familieretten har efter kompetencereglerne i konventionens kapitel 2 kompetence til at behandle en sag, men Familieretshuset og familieretten mener, at kompetencen til at behandle sagen eller en del af den bør overføres til myndighederne i en anden kontraherende stat.
- En myndighed i en anden kontraherende stat har kompetence til at behandle en sag, men myndigheden mener, at kompetencen til at behandle sagen eller en del af den bør overføres til myndighederne i Danmark.

Artikel 8 opstiller en række betingelser, der skal være opfyldt, før der kan ske overførsel af kompetence:

- 1) Den anmodende myndighed vurderer, at myndigheden i den anden kontraherende stat i den konkrete sag er bedre egnet til at vurdere, hvad der er til barnets bedste.
- 2) Kompetencen kan kun overføres til:

- a. En myndighed i en kontraherende stat, som barnet er statsborger i.
 - b. En myndighed i en kontraherende stat, som barnet har formue i.
 - c. En myndighed i en kontraherende stat, som behandler en ægteskabssag vedrørende barnets forældre.
 - d. En myndighed i en kontraherende stat, som barnet har en væsentlig tilknytning til.
- 3) Den myndighed, som modtager anmodningen om overførsel af kompetencen, udtrykkeligt accepterer at overtage kompetencen.

Det er derimod ikke et krav for kompetenceoverførsel, at parterne er enige i, at kompetencen overføres.

Når Familieretshuset modtager en anmodning om forældremyndighed m.v., undersøger Familieretshuset indledningsvist, om der er international kompetence til at behandle sagen i Danmark. Reglerne herom er beskrevet i vejledning om international kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

Selvom der er international kompetence til at behandle sagen i Danmark, kan det overvejes, om myndighederne i en anden kontraherende stat er bedre egnede til at vurdere, hvad der er bedst for barnet i den pågældende sag. I givet fald skal Familieretshuset undersøge, om betingelserne for overførsel af kompetencen efter konventionens artikel 8 er opfyldt.

6.2.2. En ikke-kompetent myndighed ønsker at overtage kompetence (artikel 9)

Artikel 9 vedrører den situation, at en myndighed i en kontraherende stat ønsker at overtage kompetencen til at behandle en bestemt sag eller en bestemt del af den fra en myndighed i en anden kontraherende stat, der efter konventionens kapitel 2 har international kompetence til at behandle sagen.

I dansk ret kan artikel 9 finde anvendelse i to situationer:

- 1) Der er efter kompetencereglerne i konventionens kapitel 2 kompetence til at behandle en sag i Danmark, men en myndighed i en anden kontraherende stat beder om at få overført kompetencen til at behandle sagen eller en bestemt del af den til sig.
- 2) Der er efter konventionens kapitel 2 ikke kompetence til at behandle en sag i Danmark, men Familieretshuset eller familieretten ønsker at overtage kompetencen til at behandle sagen eller en bestemt del af den fra den kompetente myndighed i en anden kontraherende stat.

Artikel 9 opstiller to betingelser, der skal være opfyldte, før der kan ske overførsel af kompetence:

- 1) Den myndighed, der anmoder om at få overført kompetencen, mener, at den er bedre egnet til at vurdere, hvad der er til barnets bedste, end den myndighed i den anden kontraherende stat, som efter kompetencereglerne i konventionens kapitel 2 har kompetence til at behandle sagen.
- 2) Den myndighed, som modtager anmodningen om overførsel af kompetencen, accepterer udtrykkeligt, at kompetencen overføres til den anmodende myndighed.

Det er derimod ikke et krav for kompetenceoverførsel, at parterne er enige i, at kompetencen overføres.

I praksis vil det formentlig kun være relevant at søge kompetencen til at behandle en sag overført fra en udenlandsk myndighed til det danske familieretlige system, når Familieretshuset modtager en anmodning, som den ikke har international kompetence til at behandle. I stedet for at afvise at behandle sagen kan Familieretshuset overveje at søge at få overført kompetencen til at behandle den.

6.2.3. Behandlingen af sager om overførsel af kompetence

Det kan have stor betydning for parterne, i hvilken kontraherende stat en sag behandles. Familieretshuset skal derfor inddrage parterne i spørgsmålet om overførsel af kompetence. Finder Familieretshuset ikke

grundlag for at imødekomme en anmodning fra en part om kompetenceoverførsel, træffer Familieretshuset afgørelse herom. Det følger dog af § 27, stk. 2, nr. 1, i lov om Familieretshuset, at Familieretshuset indbringer sagen for familieretten til afgørelse, hvis sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.

Familieretshusets afgørelse om, hvorvidt kompetence skal søges overført eller accepteres overført, meddeles parterne. Afgørelsen, der skal begrundes, kan efter anmodning fra en part indbringes for familieretten til prøvelse, jf. § 39, stk. 1, i lov om Familieretshuset.

Familieretshuset sender anmodningen om eller accepten af kompetenceoverførsel til den relevante myndighed i den anden kontraherende stat, når fristen i § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset på fire uger for at indbringe Familieretshusets afgørelse for familieretten er udløbet.

Det bemærkes, at efter § 448 d, stk. 1, 1. pkt., i retsplejeloven kan familieretten i særlige tilfælde behandle en anmodning om at få indbragt en afgørelse truffet af Familieretshuset, selvom anmodningen er indgivet efter udløbet af fristen i § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Der er ikke en frist for, hvor længe efter at afgørelsen blev truffet, en part kan anmode om at få afgørelsen indbragt for retten. Indbringes afgørelsen for familieretten efter videresendelsen, orienterer Familieretshuset den udenlandske myndighed herom.

Der kan herefter opstå spørgsmål om, hvornår det er endeligt afgjort, at Familieretshuset har overtaget kompetence fra en udenlandsk myndighed eller har overført kompetence til en udenlandsk myndighed. Det vil med andre ord sige, hvornår Familieretshuset kan begynde at behandle den omhandlede sag eller afslutte behandlingen af den verserende sag.

Dette vil formentligt afhænge af korrespondancen med den udenlandske myndighed, men generelt gælder følgende:

- Accepterer myndigheden i den anden kontraherende stat en anmodning fra Familieretshuset om, at Familieretshuset overtager kompetencen, bekræfter Familieretshuset over for den pågældende myndighed, at kompetencen er overført. Herefter kan Familieretshuset påbegynde behandlingen af sagen.
- Anmoder Familieretshuset myndighederne i en anden kontraherende stat om at overtage kompetencen, kan Familieretshuset først afslutte sagen, når der foreligger accept fra den udenlandske myndighed om at overtage kompetencen.

Det afgøres efter den pågældende kontraherendes stats nationale ret, om den udenlandske myndighed, der er involveret i spørgsmålet om overførsel af kompetence, ligeledes skal inddrage sagens parter i sin afgørelse herom, og om afgørelsen vil kunne påklages, også efter at kompetencen er overført til eller fra Danmark.

Det aftales i hver enkelt sag, om Familieretshuset skal sende sagens akter til den myndighed, der overtager kompetencen. Familieretshuset skal i den forbindelse være opmærksom på overholdelsen af databeskyttelseslovgivningen, navnlig Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (databeskyttelsesforordningen) og lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven). Familieretshuset skal i den forbindelse være opmærksom på, at der gælder særlige forhold, når der er tale om videregivelse af oplysninger til lande uden for EU. Der henvises i denne forbindelse til Justitsministeriet, Erhvervsstyrelsen, Digitaliseringsstyrelsen og Datatilsynets vejledning om overførsel af personoplysninger til tredjelande, der findes på datatilsynet.dk.

Familieretshuset skal endvidere være opmærksom på de særlige regler om udveksling af oplysninger i konventionens artikel 34, 35 og 37.

Familieretshusets accept af at få overført kompetencen har bindende virkning for familieretten, hvis sagen indbringes for familieretten til afgørelse efter §§ 27 og 32 i lov om Familieretshuset.

7. Sager om forældreansvar, der ikke kendes i Danmark

Konventionen omfatter afgørelser om forældreansvar, der ikke kendes i dansk ret. Det kan være afgørelser om enkelttvister mellem forældre med fælles forældremyndighed, eksempelvis om skolevalg. Det indebærer, at der som følge af konventionens kompetenceregler vil kunne opstå situationer, hvor en sag om forældreansvar skal behandles i Danmark, selvom den pågældende form for forældreansvar ikke kendes i dansk ret. Sagen kan således ikke afvises, blot fordi den pågældende form for forældreansvar ikke er reguleret i forældreansvarsloven.

Sådanne sager skal afgøres efter de regler i forældreansvarsloven og retsplejeloven, som sagen mest naturligt hører til. Er der f.eks. søgt om en ændring af en kontraherende stats afgørelse om en bedsteforælders ret til orientering om barnet, må ansøgningen behandles efter en analogi af forældreansvarslovens § 23. Hvis det er påkrævet af hensyn til barnet, kan sagen dog afgøres efter loven i en anden stat, som sagen har en væsentlig tilknytning til, eller loven i denne stat kan inddrages i afgørelsen, jf. konventionens artikel 15, stk. 2, der er beskrevet i punkt 5.

8. Attest om forældremyndighed

Konventionens artikel 40 indeholder regler om udstedelse af attester om forældremyndighed.

I det følgende beskrives Familieretshusets udstedelse eller afslag på udstedelse af attest om forældremyndighed samt tilbagekaldelse af en allerede udstedt attest. Det bemærkes, at disse sager efter § 6, stk. 2, nr. 10, i lov om Familieretshuset altid visiteres til behandling som § 6-sager, der afgøres af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset. Familieretshusets afgørelse kan indbringes for familieretten til prøvelse efter § 39, stk. 1, i lov om Familieretshuset.

8.1. Udstedelse af attest om forældremyndighed i Danmark

På baggrund af konventionens artikel 40 indeholder bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. i §§ 15 og 16 bestemmelser om udstedelse af attester om forældremyndighed.

Formålet med en attest om forældremyndighed er at lette behandlingen af sager om barnet, der behandles i en anden stat end den stat, hvor forældremyndigheden er etableret. Attesten kan tjene som dokumentation for, hvem der har forældremyndigheden over et barn, samt hvilke beføjelser og pligter en forældremyndighedsindehaver har efter loven i den stat, hvor forældremyndigheden er etableret. Det er derfor vigtigt, at indholdet af attesten er korrekt.

8.2. Registrering af forældremyndighed i CPR

Efter § 4, jf. bilag 1, nr. 7, i lov om Det Centrale Personregister, jf. lovbekendtgørelse nr. 646 af 2. juni 2017 med senere ændringer, registreres oplysninger om forældremyndigheden over et barn i Det Centrale Personregister (CPR). Denne registrering begyndte den 27. maj 2004, idet registreringen af retsafgørelser dog først begyndte den 1. juli 2004.

Registreringen omfatter som udgangspunkt kun børn, der er født i Danmark fra og med den 27. maj 2004. For børn født tidligere registreres forældremyndigheden kun, hvis der efter dette tidspunkt sker en ændring af forældremyndigheden.

Flytter et barn fra udlandet til Danmark, registreres det dog, hvem der har forældremyndigheden over barnet, selvom forældremyndigheden er etableret før den 27. maj 2004. Det gælder imidlertid kun, hvis den udenlandske forældremyndighedsafgørelse m.v. anerkendes i Danmark.

Registreringen af forældremyndighed i CPR kan være baseret på en afgørelse truffet af en dansk myndighed eller på en aftale registreret eller godkendt af eller indgået for en dansk myndighed. Der kan også være tale om forældremyndighed, der følger af forældreansvarsloven eller af den nu ophævede lov om forældremyndighed og samvær. Registreringen kan også være baseret på en forældremyndighedsafgørelse m.v. fra Grønland eller Færøerne samt på udenlandske forældremyndighedsafgørelser m.v., der anerkendes i Danmark. Registreringen omfatter også midlertidige afgørelser om forældremyndighed.

Der er en række fejlkilder til registreringen af forældremyndighed i CPR. Registreringen dokumenterer således ikke i sig selv, hvem der har forældremyndigheden over et barn. Registreringen skal især hjælpe de myndigheder, der behandler sager vedrørende børn, til hurtigt at få informationer om forældremyndigheden.

Der henvises i øvrigt til meddelelse af 1. juni 2015 fra CPR-kontoret om registrering af forældremyndighed og separation i CPR, der findes på cpr.dk under "Lovgivning, Meddelelser fra CPR".

8.3. Hvornår kan en attest om forældremyndighed udstedes?

Familieretshuset kan udstede en attest om forældremyndighed, når barnet bor i Danmark, og forældremyndigheden over barnet følger af dansk ret. Det omfatter forældremyndighed, der følger af loven, af en aftale om forældremyndighed anmeldt til, indgået for eller godkendt af Familieretshuset eller familieretten eller af en afgørelse om forældremyndighed, der er truffet af Familieretshuset eller familieretten.

En attest om forældremyndighed udstedes kun efter anmodning fra en forældremyndighedsindehaver. Den, der anmoder om udstedelse af attesten, skal fremlægge den afgørelse eller aftale, som den aktuelle placering af forældremyndigheden bygger på, medmindre Familieretshuset allerede er bekendt med afgørelsen eller aftalen.

En attest om forældremyndighed kan først udstedes, når den seneste aftale eller afgørelse har virkning. Der henvises til § 34, stk. 1 og 2, § 35, stk. 3, og § 38 i lov om Familieretshuset og §§ 480 og 481 i retsplejeloven.

Er ovenstående betingelser opfyldt, kan attesten dog som udgangspunkt kun udstedes i følgende situationer:

- Barnet er født i Danmark den 27. maj 2004 eller senere og har boet her siden fødslen.
- En dansk myndighed har truffet en afgørelse om forældremyndighed eller har modtaget eller godkendt en aftale om forældremyndighed den 27. maj 2004 eller senere, og barnet har boet i Danmark siden afgørelsen eller aftalen.

Det er en betingelse for udstedelse af attesten, at registreringen i CPR stemmer overens med den seneste indgåede aftale eller truffede afgørelse om forældremyndighed over barnet.

I relation til betingelserne for udstedelse af forældremyndighed omfatter Danmark ikke Grønland og Færøerne.

Der er som udgangspunkt ikke noget til hinder for at udstede attesten, hvis barnet alene i en ganske kort periode har været fraflyttet til udlandet.

Selvom ovenstående betingelser er opfyldt, er der situationer, hvor Familieretshuset enten ikke må eller ikke bør udstede en attest om forældremyndighed:

- Registreringen af forældremyndigheden i CPR er baseret på en udenlandsk forældremyndighedsafgørelse m.v., der anerkendes i Danmark, eller som følge af udenlandsk ret, f.eks. hvis barnet er født i udlandet, jf. punkt 8.2. I disse situationer kan Familieretshuset ikke udstede en attest om forældremyndighed. Familieretshuset bør i disse situationer i stedet orientere ansøgeren om muligheden for at få en attest om forældremyndigheden i det land, hvor afgørelsen m.v. om forældremyndighed er truffet.
- En sag om forældremyndigheden over barnet er under behandling.
- Der er usikkerhed om, hvem der har forældremyndigheden over barnet, f.eks. fordi der er sket fejlregistrering af oplysningerne om forældremyndigheden over barnet i CPR, og afklaring heraf skønnes at ville kræve omfattende undersøgelser. Afklares disse spørgsmål, kan Familieretshuset efterfølgende udstede attesten.
- Barnet er anbragt uden for hjemmet efter reglerne i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1114 af 30. august 2018 (serviceloven). I disse situationer kan forældremyndighedsindehaveren ikke fuldt ud udøve sine beføjelser.

Hvis der den 27. maj 2004 eller senere er etableret fælles forældremyndighed over et barn, der er født før den 27. maj 2004, er det kun forældremyndigheden for den forælder, der ved afgørelsen fik del i forældremyndigheden, der er registreret i CPR. I CPR er den pågældende registreret som havende eneforældremyndighed over barnet. Uanset registreringen i CPR skal der i disse situationer udstedes en attest om fælles forældremyndighed.

Forældrenes samstemmende oplysninger om, hvem der har forældremyndigheden over barnet, kan ikke danne grundlag for at udstede en attest om forældremyndighed.

8.4. Behandling af sager om attest om forældremyndighed

Proceduren for udstedelse af en attest om forældremyndighed er reguleret i kapitel §§ 15 og 16 i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

Udstedelse af en attest om forældremyndighed er som udgangspunkt en fuldt ud begunstigende afgørelse for den forælder, der får udstedt attesten, og som er part i sagen. Der skal derfor som udgangspunkt ikke foretages partshøring, inden attesten udstedes. Det kan dog i nogle situationer være nødvendigt at indhente oplysninger hos eller få oplysninger bekræftet af andre involverede, typisk den anden forælder. Hvis udstedelsen af attesten er fuldt ud begunstigende, skal udstedelsen ikke begrundes. Udstedelsen af attesten kan således ikke indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset, men som beskrevet i punkt 8.5. kan Familieretshuset tilbagekalde attesten, hvis dens indhold ikke er korrekt.

Afslag på at udstede en attest om forældremyndighed er en afgørelse, der skal begrundes. Afgørelsen kan påklages og skal derfor indeholde vejledning om mulighed for at få afgørelsen indbragt for familieretten til prøvelse efter § 39 i lov om Familieretshuset.

Efter § 15, stk. 2, i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. skal attesten udstedes på en godkendt blanket.

8.5. Tilbagekaldelse af en attest om forældremyndighed

Efter § 16 i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. kan Familieretshuset tilbagekalde en attest, hvis forholdene har ændret sig, eller hvis indholdet af attesten ikke er korrekt.

Normalt vil en attest kun blive tilbagekaldt efter anmodning. Familieretshuset er således ikke forpligtet til af egen drift at påse, om forholdene ændres og derefter tilbagekalde attesten. Bliver Familieretshuset imidlertid opmærksom på en fejl i attesten, f.eks. at den indeholder ukorrekte oplysninger om, hvem der på tidspunktet for udstedelsen af attesten havde forældremyndigheden over barnet, kan Familieretshuset

af egen drift tilbagekalde attesten. Tilsvarende gælder, hvis Familieretshuset bliver opmærksom på, at forholdene har ændret sig.

Tilbagekaldelse af en attest om forældremyndighed og afslag på en anmodning om at tilbagekalde en attest er en afgørelse, der skal begrundes. Afgørelsen kan indbringes for familieretten, og skal derfor indeholde vejledning herom.

9. Underretningspligt

Efter konventionens artikel 36 skal en myndighed, der har truffet en afgørelse vedrørende beskyttelsen af et barn, eller har en sag herom under behandling, underrette myndighederne i den stat, som barnet har fået sædvanligt opholdssted i eller befinder sig i, hvis myndigheden mener, at barnet er udsat for alvorlig fare.

Denne underretningspligt gælder også for Familieretshuset i forbindelse med behandlingen af sager efter forældreansvarsloven.

Underretningen kan f.eks. indeholde oplysninger om den fare, som barnet befinder sig i, og de foranstaltninger vedrørende barnet, der er truffet eller overvejes truffet. I forbindelse med underretningen er Familieretshuset undergivet reglerne om videregivelse af oplysninger i dansk ret, navnlig databaseskyttelseslovgivningen, jf. punkt 11, og offentlighedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 606 af 12. juni 2013 med senere ændringer.

Underretningen kan sendes til centralmyndigheden i den stat, hvor barnet formodes at bo eller opholde sig, via Børne- og Socialministeriet som centralmyndighed.

10. Anvendelse af fremmedsprog

Efter konventionens artikel 54, stk. 1, skal enhver meddelelse til centralmyndigheden eller en anden myndighed i en kontraherende stat skrives på originalsproget og ledsages af en oversættelse til det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den pågældende stat.

Hvis det ikke er muligt at få oversat en anmodning til den kontraherende stats officielle sprog, kan den i stedet oversættes til engelsk eller fransk. Efter konventionens artikel 54, stk. 2, kan en kontraherende stat dog modsætte sig anvendelsen af enten fransk eller engelsk, men ikke begge sprog. Danmark har modsat sig anvendelsen af fransk, og danske myndigheder kan derfor nægte at modtage anmodninger m.v. på fransk.

Ved anmodninger m.v. mellem myndigheder i de nordiske lande skal anmodninger m.v. på svensk, norsk, finsk eller islandsk også accepteres, jf. artikel 1 i den nordiske konvention af 17. juni 1981 om nordiske statsborgeres ret til at anvende deres eget sprog i et andet nordisk land, jf. bekendtgørelse nr. 16 af 10. marts 1987, Lovtidende C.

Familieretshuset sørger for nødvendig oversættelse af anmodninger m.v. og eventuelle bilag til myndigheder i andre konventionsstater. Familieretshuset kan omvendt kræve, at anmodninger m.v. fra myndigheder i andre kontraherende stater i nødvendigt omfang oversættes til dansk eller et andet sprog, der accepteres.

11. Indhentelse og udlevering af oplysninger

Konventionen indeholder i artikel 34, 35 og 37 regler for udveksling af oplysninger m.v. mellem myndigheder i kontraherende stater i bestemte situationer:

- Til brug for afgørelsen af f.eks. en forældremyndighedssag ønsker en myndighed i en kontraherende stat oplysninger fra en myndighed i en anden kontraherende stat (artikel 34, stk. 1).

- Til brug for behandlingen af en samværssag i en anden kontraherende stat kan en samværs-forælder bede myndighederne i sin bopælsstat om oplysninger eller beviser af betydning for sagen, herunder om en udtalelse om sin egnethed til at have samvær med barnet. Den myndighed, der behandler samværssagen, skal tage hensyn til sådanne oplysninger m.v. (artikel 35, stk. 2).
- En myndighed, der skal træffe afgørelse om samvær, kan udsætte behandlingen af sagen, mens samværsforældrens anmodning om oplysninger m.v. efter artikel 35, stk. 2, behandles. Myndigheden kan dog træffe en foreløbig afgørelse (artikel 35, stk. 3-4).
- Konventionens artikel 37 indeholder et forbud mod, at en myndighed beder om eller udleverer oplysninger, hvis myndigheden skønner, at det vil kunne bringe barnets person eller formue i fare eller udgøre en alvorlig trussel mod et af barnets familiemedlemmers liv eller frihed.

De tre første situationer beskrives nærmere i det følgende.

11.1. Udveksling af oplysninger

Bestemmelserne i artikel 34 og 35 i konventionen etablerer et samarbejde mellem de kontraherende stater om udveksling af oplysninger i sager inden for konventionens anvendelsesområde, jf. punkt 2. Udveksling af oplysninger er dog undergivet lovgivningen i den stat, der henholdsvis overvejer at indhente oplysninger eller modtager en anmodning om at udlevere oplysninger. Bestemmelserne medfører således ikke, at en myndighed har pligt til at udlevere oplysninger hverken til en part eller til en myndighed i en anden kontraherende stat i videre omfang end efter national ret. Bestemmelserne giver heller ikke en myndighed ret til at indhente oplysninger fra myndigheder i andre kontraherende stater, i situationer hvor myndigheden efter national ret ikke ville være berettiget til at indhente oplysningerne.

Udlevering af oplysninger til en myndighed eller person i udlandet er reguleret af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Der henvises navnlig til forordningens kapitel II (artikel 5-10). Forordningen indeholder i kapitel V supplerende regler om overførsler af personoplysninger til tredjelande, dvs. ikke-EU-medlemsstater, eller til internationale organisationer.

Disse regler suppleres af bestemmelsen i artikel 37 i konventionen om forbud mod at indhente eller udlevere oplysninger, hvis dette vil kunne bringe barnet m.v. i fare, jf. punkt 11.

Det bemærkes, at databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven indeholder en række generelle principper, som skal overholdes. Det drejer sig bl.a. efter artikel 5, stk. 1, litra c, i databeskyttelsesforordningen om dataminimeringsprincippet, hvorefter personoplysninger skal være tilstrækkelige, relevante og begrænsede til, hvad der er nødvendigt i forhold til formålet med behandlingen.

11.2. Udarbejdelse af en udtalelse m.v.

Konventionens artikel 35 medfører ikke en pligt til at udarbejde en udtalelse m.v. om en samværsforælder. Familieretshuset er derfor ikke forpligtet til at udarbejde en sådan udtalelse og bør normalt heller ikke gøre det. I stedet bør Familieretshuset give den forælder, der anmoder om en udtalelse, aktindsigt i de oplysninger, som Familieretshuset er i besiddelse af, i det omfang dette er i overensstemmelse med forvaltningsloven og databeskyttelseslovgivningen. Familieretshuset er ikke forpligtet til at oversætte akterne.

11.3. Udsættelse af sagen

Hvis samværsforælderen i en samværssag, som Familieretshuset behandler, har bedt myndighederne i sin bopælsstat om oplysninger m.v. efter artikel 35, stk. 2, kan Familieretshuset efter artikel 35, stk. 3, udsætte behandlingen af sagen, indtil der er taget stilling til anmodningen om oplysninger. Familieretshuset

beslutter, om sagen skal udsættes, efter de samme principper som anvendes ved enhver anden anmodning om udsættelse af en sag, som Familieretshuset behandler.

Børne- og Socialministeriet, den 20. marts 2019

MAI MERCADO

/ Carina Fogt-Nielsen